

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTSTAVLER

FOR SLÆGTERNE

Lisberg = Holm

Wendelboe

Wilkjelm

Mur = Raaserne

FORORD

I Anledning af, at det d. 28. December 1945 er 100 Aar siden, at Far, Guldsmid i Køge Johan Frederik Sophus Holm, fødtes, har jeg efter Samraad med mine Søkende paataget mig at forsøge at udarbejde Slægtstavler for Fars og Mors Slægt, og jeg har bestræbt mig for at gaa saa langt tilbage i Tiden, som det under de nuværende Forhold kan lade sig gøre, samt at medtage vore Børn og Børnebørn. Det bemærkes, at Kirkebøgerne fra før 1814 for Tiden er evakueret og derfor ikke kan benyttes. Dette berører dog kun Fars Slægt, Liisberg-Holm og Wendelboe; men for disse Slægters Vedkommende blev der efter Bedstefars Død 1895 i hans Chatol fundet en Del gamle Dokumenter, som giver værdifulde Oplysninger. Af disse Dokumenter gengives som Bilag, hvad det har været muligt at tyde. Med Hensyn til Mors Slægt, Wilhjelm og Mur-Kaaserne, har det ikke været vanskeligt at komme tilbage i Tiden, idet der for disse to Slægter foreligger udførlige Stamtavler.*)

I Forbindelse med disse Slægtstavler er foruden ovennævnte Bilag medtaget en Del Oplysninger, Notater, Avisudklip m. m., som jeg mener kan have Interesse særlig for os Søkende.

Jeg skylder vor Fætter Lauritz, Odense, stor Tak, fordi han saa beredvillig har overladt mig de gamle Dokumenter og paa enhver Maade har været parat til at meddele Oplysninger om Slægterne Liisberg-Holm og Wendelboe. Desuden staar jeg i Taknemlighedsgæld til Pastor Konradsen og Hustru, Ebeltoft, idet begge har vist stor Interesse for Sagen ved at foretage Udskrifter af Kirkebøgerne, Folketællingslister samt Pante- og Skødeprotokoller; og endelig har jeg haft megen Nytte af Vice-skoleinspektør Johs. Nehm's Optegnelser om Slægterne Kaas og Holm.

April 1945.

L. F. R. HOLM.

*) Slægten Wilhjelm i Danmark ved S. O. Fasting. Dansk genealogisk Instituts Forlag 1916 samt Danmarks Adels Aarbog 1917 for Mur-Kaasernes Vedkommende.

Far er født i Ebeltoft d. 28. December 1845 paa Hjørnet af Nygade (Nordre Gyde) og Adelgade (gl. Matr. Nr. -9 og 10, nu Adelgade Nr. 4), døbt i Ebeltoft Kirke d. 10. Februar 1846. Fars Forældre var Drejermester Lauritz Nicolai Holm, Ebeltoft, og Johanne Margrethe Wendelboe, f. i Odense. Sommeren 1851, da Far var ca. 5 $\frac{1}{2}$ Aar, flyttede Familien til Odense. Herom skal senere berettes. Efter Konfirmationen kom Far i Lære hos den kendte Guldsmed Christensen, Odense, der i lang Tid spillede en stor Rolle i Fyns Hovedstad og i en lang Aarrække var Medlem af Folketinget. I 1865—66 foretog Far en Rejse over Malmø til Tyskland og derfra til Norge. Efter Hjemkomsten arbejdede Far bl. a. Steder i Horsens, København og Rudkøbing. Her lærte Far og Mor hinanden at kende; men der gik nøjagtig 8 Aar efter deres Forlovelse, før de kunde gifte sig d. 9. Oktober 1877 i Rudkøbing Kirke. Far havde allerede faaet Borgerskab i Køge 23. September 1876 og etableret sig paa Torvets østre Side i Nr. 226 (nu Nr. 7).

Mor er født paa Torvet Nr. 11 i Rudkøbing d. 12. November 1852; hjemmedøbt d. 20. Februar 1853; fremstillet i Rudkøbing Kirke d. 12. Juni 1853. Mors Forældre var Bogbinder Frants Ludvig Wilhjem, Rudkøbing, og Johanne Conradine Kaas af Nedergaard, Langeland.

Fars Butik i Køge var efter Tidens Forhold ret imponerende, idet Varerne var udstillet i Vinduene, saa Folk kunde se dem, og Far fik snart en ret god Forretning. Der var i Forvejen 2—3 mindre Guldsmedeforretninger i Køge; men de kunde ikke i Længden klare sig overfor den nye Konkurrent. Senere hen, da Far blev syg og ikke mere kunde følge med Tiden, blev han selv slaaet ud af andre større og mere moderne Forretninger; men Far havde dog lige til sin Død en Del gamle trofaste Kunder, som ikke havde glemmt ham fra hans Velmagtsdage.

Det varede ikke længe efter Fars Etablering i Køge, før han begyndte at tage Del i Byens offentlige Liv, som i høj Grad interesserede ham. Far var en Aarrække Formand for Køge Borger- og Haandværkerforening, og under hans Formandsskab byggedes den tekniske Skole 1884 i Rebslagergade. Tidligere havde der kun været et enkelt stort Skolelokale i Kirkestræde. Far var ligeledes Medlem af Ligningskommissionen og Byraadet en længere Aarrække, var Medstifter af Odd-Fellow-Foreningen i »Norske Løve« og blev ved Logens Stiftelse d. 4. September 1887 dens første Overmester og beholdt dette Embede i adskillige Aar, indtil Sygdom tvang ham bort derfra.

Da Far var en udmærket Taler og Agitator og tillige meget hjælpsom, var der altid Brug for ham enten i den ene eller den anden Anledning, og han ofrede sig ofte for andre langt udover, hvad han havde Helbred, Raad og Tid til. Mor maatte da ofte klare baade Forretning, Hjem og Børn alene, og det er os den Dag i Dag uforstaaeligt, at hun kunde overkomme det hele.

Den 23. September 1901 havde Far sit Borgerjubilæum, og d. 9. Oktober 1902 fejrede Far og Mor deres Sølvbryllup i Køge.

Der blev født ialt 10 Børn paa Torvet i Køge. Da Huset blev solgt 1903, flyttede vi samme Efteraar til Vestergade Nr. 21, hvor Far etablerede sig paany; men allerede d. 12. August 1904 døde Far efter at have været syg i 7—8 Aar, lidende af mange forskellige Sygdomme (Blindhed, Døvhed, Nyre- og Blæresygdomme, Mavesygdomme, Gigt o. a.). Far blev begravet d. 17. August 1904 i Køge.

Efter Fars Død blev Forretningen ophævet, og Mor flyttede ud i Nørregade Nr. 67 og senere til Stiftelsen i Allégade, hvor Mor havde mange gode Aar indtil Olgas Død 1934. Her i Allégade samledes vi ofte, og vi har alle — Børn, Svigerbørn og Børnebørn — mange gode Minder at tænke tilbage paa, og ingen af os vil glemme, hvad Mor og Olga her har været for os.

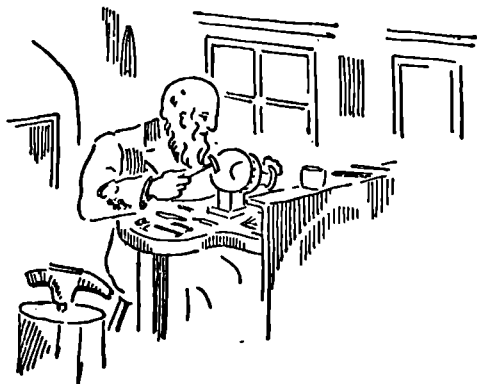
Endnu før Olgas Død (mens hun laa syg i København) flyttede Mor ind hos Christian og Margrethe i Brønshøj, hos hvem Mor havde nogle dejlige Aar, indtil hun døde d. 17. April 1939. Mor blev begravet i Køge d. 25. April 1939.

Vi skylder alle Christian og Margrethe stor Tak for, hvad de var for Mor og os allesammen, naar vi besøgte Mor i deres gæstfri Hjem.

Fra Barndomshjemmet paa Torvet i Køge har vi Søskende mange gode Minder og Oplevelser, og selv om vi levede nøjsomt og under beskedne Forhold, har dette aldrig skadet os senere i Livet — tværtimod. Hvad vi har set og lært hjemme har mellem os Søskende indbyrdes skabt et Sammenhold og en Forstaaelse, som vist er ret enestaaende, og som er bevaret og vil blive bevaret, selv efter at Mor — Familiens Samlingspunkt i mange Aar — ikke mere er blandt os.

For at markere Fars 100-Aars Dag paa værdig Maade og i taknemlig Erindring om, hvad vi skylder Far og Mor, har vi Søskende besluttet at sætte dem et varigt Minde ved at oprette et Legat, hvis Navn skal være: »Guldsmed Johan Frederik Sophus Holm og Hustru, Caroline Sophie, f. Wilhjelm's Mindelegat«, som skal bestyres af Odd-Fellow-Logen i Køge. Legatets Kapital er paa 10.000 Kr. i danske Statsobligationer af 13.-11. 1944, og Renterne, 400 Kr. aarlig, uddeles hvert Aar før Jul i 4 lige store Portioner til trængende Borgere og Borgerinder i Køge By — alt efter Odd-Fellow-Logens bedste Skøn; dog skal vor Slægtning, Mathilde Gettermann, Køge, saalænge hun lever, have den ene Portion tildelt. Legatets Renter uddeles første Gang før Julen 1945.

Johanne. Axel. Erhard. Margrethe. Lauritz. Anna. Edel.

Fars Dagbog for Aaret 1865-66

Den 3. Oktober 1865 rejste jeg fra Odense tillige med C. Belchner, vi tog med Toget til Nyborg, og da min Fætter Sophus dengang opholdt sig der, tog vi hen til ham. Det var vor Bestemmelse at tage til Korsør næste Morgen med Dampskibet, men vi ankom netop til Skibsbroen, da Dampskibet sejlede derfra, hvorfor jeg meget mod min Vilje maatte blive der til næste Morgen. Belchner, som vilde til København, tog om Formiddagen Kl. 10 $\frac{1}{2}$ med Dampskibet til Korsør, og næste Morgen Kl. 4 tog jeg med det til Korsør (4 Mile a 4 Sk.). Her opholdt jeg mig i 4 a 5 Timer, som jeg anvendte til at bese Byen; man maa gaa lidt forsigtig paa Gaderne, for Brolægningen er meget daarlig. Kl. 10 $\frac{1}{2}$ Formiddag sejlede jeg med Dampskibet »Jylland« til Aarhus (20 Mile... 2 Rigsdaler), og ankom altsaa den 5. Oktober om Eftermiddagen Kl. 4 dertil.

Den 10. Oktober begyndte jeg at arbejde for Guldsmed Lyster. Det var et meget daarligt Værksted, og Fortjenesten var ogsaa daarlig. I Førstningen havde jeg 5 Rd. om Ugen, senere paa Vinteren, da Arbejdet begyndte at gaa daarligere, fik jeg kun 4 Rd. 3 Sk. Jeg havde ikke udholdt at blive der saa længe, som jeg gjorde, dersom jeg ikke havde haft saa megen Familie og saa mange Venner der. Min Broder arbejdede dengang i Aarhus; med ham boede jeg sammen hos Tante. Jeg gjorde en lille Lysttur til Ebeltoft paa et Par Dage. Jeg tror nok, jeg kan sige, at jeg ingen Vinter har tilbragt mine Aftener mere behageligt end i Aarhus, da jeg næsten hver Aften var sammen med Familien og Venner, og saa morede vi os, snart med det ene og snart med det andet. Imidlertid begyndte det at gaa

meget daarligt med Arbejdet, og Enden blev, at jeg blev fyret den 9. Marts 66, hvilket var 2 Maaneder før, det var min Bestemmelse at rejse, og Vinteren var først rigtig begyndt i de Dage, men der var jo ikke andet at gøre, end jeg maatte rejse, og jeg besluttede mig til at rejse til Malmø, da jeg haabede at faa Arbejde der. Den 17. Marts bestemte jeg mig til at rejse med Dampskibet »Aarhus« til København (3 Rd.); men da det først sejlede om Aftenen Kl. 10, var omtrent alle mine Fætre og Kusiner og naturligvis gamle Onkel tillige med flere af mine Venner hjemme hos min Broder og mig, hvor vi drak et lille Glas til Afsked, og da Tiden nærmede sig, hvor jeg skulde afsted, fulgte de mig alle (omtrent 20) ned til Skibsbroen, hvor jeg tog en hjertelig Afsked med dem. Jeg kan ikke nægte, det var med en vis vemodig Følelse, jeg tog Afsked med dem alle, med hvem jeg havde tilbragt saa mangen munter Time, og da jeg sejlede forbi Vindehovedet, hørte jeg dem synge min Yndlingssang og bringe mig et kraftigt Hurra til Afsked; men da vi havde strengt Vejr, begav jeg mig straks ned i Kahytten.

Da vi om Morgenen sejlede ind i Øresundet, kunde jeg nemlig se tyk Sne overalt, saavel i Sverrig som paa Sjælland, hvilken Opdagelse just ikke gjorde noget opmuntrende Indtryk paa mig. Kl. 10 om Morgenen den 18. ankom jeg til København. Her opsøgte jeg først min Ven Viggo Rosbach; senere lærte jeg, hvad det var for en (Veig?), som dengang arbejdede der, og efter at have udhvilet mig lidt, gik vi hen til min Tante. Om Aftenen var jeg i Casino tilligemed min Fætter Petter og Rosbach. Næste Dags Morgen var vi tidlig oppe, for at jeg kunde se saa meget som muligt i den Tid, jeg var der. Vi havde et meget daarligt Vejr at spadsere i; desuagtet skulde vi dog have en Tur med Sporvognen til Frederiksberg. Jeg var ogsaa paa flere af Museerne, paa Børsen, kort sagt, jeg var overalt, hvor jeg kunde komme i den korte Tid, jeg opholdt mig der. Jeg var ogsaa paa Folketheatret, hvor jeg morede mig udmærket ved at se »Den skønne Helene. Den 20. Marts over Middag tog jeg med Dampskibet »Thunzborg« til Malmø (4 Mil, 4 Rd. 8 Sk.). hvortil jeg ankom om Eftermiddag Kl. 4. Her opsøgte jeg først de Herrer Lükstoff & Dalgreen, da jeg temmelig sikkert haabede at faa Arbejde der. Det er en stor Forretning, som beskæftiger omtrent 50 Mennesker; men her var intet Arbejde. Jeg traf der E. Christiansen fra Odense; han gik straks med

mig ud; jeg var først med ham hjemme at spise til Aften, og saa gik vi til de andre to Guldsmede og søgte Arbejde; men her var heller ikke noget at faa, og efter at have drukket en rigtig god Grog gik jeg til Sengs for at tænke lidt over, hvad jeg nu skulde gøre; men da jeg blev raadet fra at rejse videre i Sverrig, da Arbejdet gik saa daarligt der, besluttede jeg mig til at besøge Tyskland. Om Morgenen gik jeg ud for at bese Byen. Skønt Malmø er en gammel By, har den dog flere meget brede Gader; den tæller vel omtrent 20.000 Indbyggere.

Da netop det svenske Postdampskib »Sophia« samme Dags Eftermiddag Kl. 4 afgik til Stralsund (16?), tog jeg med det. Vejret var meget daarligt, det baade regnede og blæste meget stærkt; jeg ønskede mig selv til Lykke med at tilbringe Natten paa Dækket. Jeg blev derfor meget glad, da jeg hørte, at man havde Tilladelse til at gaa ned i Rummet; om Natten Kl. 11^{1/2} maatte vi lægge os for Anker nogle faa Mil fra Stralsund, da Farvandet her er saa grundet, at de ikke kunde sejle, saalænge det var mørkt. Kl. 5^{1/2} lettede vi Anker, og Kl. 8 den 22. Marts om Morgenen ankom vi til Stralsund. Saasnart Skibet havde lagt til Land, var det straks fuldt af Toldbetjente, som skulde efterse Rejsegodset. Da de saa, jeg var en rejsende Haandværkssvend, fik jeg straks Lov til at gaa med min »Berliner«. Der var stor Stads i Byen i Anledning af Prøjserkongens Fødselsdag. Arbejde var her ikke; Geschenken var 5 Silbergroschen. (Geschenk er en Pengegave, som gives af Svendenes Kasse til rejsende Kolleger). Byen var en meget net By med meget smukt vedligeholdte Volde, omtrent 27.000 Indb. Kl. 5 om Eftermiddagen tog jeg med Banetoget til Stettin i 4. Klasse (1 Thaler, 17 Mile). Det er ofte meget interessant i 4. Klasse, da der kommer alle Slags Folk her; men man maa staa op, eller, hvis der er Plads, kan man ogsaa sætte sig paa Gulvet. Henimod Kl. 10 ankom jeg til Stettin og fik Logi i et Gæstgiversted, som hedder »Grüne Baume«, hvor jeg betalte 5 Slg. for Natlogi. Det var en stor og pæn By med gode Fæstningsværker; men den tiltalte mig dog ikke saa godt som Stralsund; jeg maa dog tilskrive mit daarlige Humør og det daarlige Vejr Grunden, da det var et stærkt Snefog, og mine Penge var omtrent sluppet op. Arbejde fandtes ikke, og min Geschenk bestod i 3 Slg. Jeg havde endnu lidt over 1 Thaler tilbage, og da jeg vidste, at jeg ikke vilde komme langt dermed, besluttede jeg mig til at tage

til Berlin med Toget (17 a 18 Mile, 1 Thaler). Den 20de Marts om Aftenen ankom jeg til Berlin. Det var et herligt Syn at se; Gader og Butikker var smukt oplyste, og Berlin er den smukkeste Stad, jeg har set; den har mange smukke offentlige Bygninger og en Mængde større og mindre Statuer, hvoraf jeg dog maa fremhæve Alte Fritzes Statue, som staar paa Unter den Linden. Det er den største og smukkeste, jeg endnu har set. Jeg havde truffet to tyske Skomagere, som ogsaa var fremmede der, og vi løb omkring til Kl. 12 om Natten, inden vi fandt Skomagerherberget; men da der var overfyldt af rejsende, erklærede Herbergsfaderen, at han ikke kunde beholde os, men at jeg maatte gaa til mit eget Herberg, og hvor søvning og træt jeg end var, maatte jeg dog afsted for at opsøge mit Herberg. Her blev jeg vist op paa et stort Loft, hvor der laa 30 til 40 rejsende, og efter at være bleven undersøgt, om jeg var fri for »Trikiner«, fik jeg Lov til at gaa til Sengs; men hvor søvning jeg end var, havde jeg dog ikke stor Lyst til at ligge i Sengen, da Synet af mine Sovekammerater var tilstrækkelig til at indgyde mig Respekt for Sengene. Desuden var det første Gang, jeg logerede paa Herberg; senere blev jeg mere vant dertil. Om Morgenen havde vi en komisk Historie; en af de rejsende havde nemlig taget et Lagen, formodentlig for at benytte det i Stedet for Skjorte. Vi maatte alle lade os visitere, og det var et kosteligt Syn at se, da de begyndte at trække Frakkerne af dem, der ikke havde en Trevl Linned paa Kroppen, skønt det var lige i den koldeste Tid.

Da jeg heller ikke kunde faa Arbejde her, og min hele Formue var 15 Slg., som jeg havde faaet i Geschenk, fandt jeg det klogest ikke at rejse videre frem, og bestemte mig til at tage Vejen efter Hamborg. Den 25. Marts om Middagen marcherede jeg efter Spandau; der er en smuk Spadserevej, især til Charlottenburg, $\frac{3}{4}$ Mil fra Berlin. Herfra er kun $\frac{1}{4}$ Mil til Spandau, saa jeg ankom dertil tidlig paa Eftermiddagen, og da jeg ikke holdt af at sidde paa Herberget den øvrige Tid af Dagen, fordi det var svinagtigt, gik jeg lidt ud for at bese Byen; Voldene var godt vedligeholdte; jeg tænker, at de danske Krigsfanger fra sidste Krig har gaaet og arbejdet paa dem. Lidt uden for Byen ligger et stærkt Kastel, hvor de vist har siddet fangne. Den 26. Marts om Morgenen marcherede jeg derfra efter Hamborg og kom igennem følgende Byer: Naun, Frisak, Neustadt,

Wittenberge, Dømnitz, Neuhaus, Boitseborg, Launborg og Bergedorf, hvilke alle var smaa Steder, og i de fleste var ingen Guldsmede. I Wittenberge fik jeg to Rejsekammerater. Hele Rejsen var temmelig besværlig, da Landevejen var meget sandet, og efter endt Dagmarch, som i Reglen var fra 5 til 7 Mil, maatte jeg ofte sove paa en Bænk paa Herbergerne. De Par Dage vi gik igennem det Meklenbogske og det Hannoverske, maatte vi overnatte paa Landet, fordi vi ikke havde løst (?), men da vi skulde fremvise 3 Thaler i Rejsepenge for at faa det, var det os umuligt, da vi ikke var i Besiddelse af Penge. Da vi gerne vilde til Hamborg inden Paaske, solgte vi lidt Smaa-sager for at faa saa mange Penge, at vi kunde tage med Toget fra Lauenborg til Borgdorf (5 Mil), og Paaskelørdag den 23. Marts lidt over Middag marcherede vi ind i Hamborg (40 Mil fra Berlin), og skønt hele min Formue var 3 Phennig, var jeg den Dag i særdeles godt Humør; jeg havde en Anelse om, at jeg her vilde faa Arbejde. Det første Værksted, hvor jeg kom for at søge Plads, traf jeg en Landsmand ved Navn Sørensen fra Silkeborg. Da han boede alene, blev det aftalt, at hvis jeg fik Arbejde, skulde jeg flytte ind hos ham. Jeg fandt i ham et godt Menneske og en oprigtig Ven. Værten og Værtinden var ogsaa særdeles pæne Folk; de var saa omhyggelige, saafremt vi fejlede en Smule, og gjorde alt for at gøre os det saa behageligt som muligt. Den 3. April begyndte jeg at arbejde hos Guldsmed Willers. Det var en meget human Mand, og med begge mine Kolleger stod jeg ogsaa paa en meget venskabelig Fod. Værktøjet var godt, og da jeg blev lidt vant til Arbejdet, var Fortjenesten ogsaa temmelig god, men det varede ikke længe. Midt i Juni begyndte Arbejdet at gaa meget daarligt, hvilket var en Følge af Krigen, som den Gang var begyndt i hele Tyskland. I Førstningen troede vi, at det kun vilde vare en kort Tid, saa vilde Arbejdet nok begynde igen; men i Stedet blev det daarligere; der var mange Uger, hvor jeg ikke fortjente til Kosten. Den meste Tid gik vi og drev omkring, ja, det var ofte, at vi alle paa Værkstedet maatte spadsere 2 a 3 hele Dage om Ugen, og den øvrige Del af Ugen blev der kun arbejdet faa Timer om Dagen, saa jeg ofte havde det meget besværligt med at faa det nødvendige. Jeg havde ofte Lyst til at rejse, men for det første var det meget daarligt overalt, og for det andet havde jeg desværre ogsaa Gæld, som bandt mig

der til Byen; men tilsidst kunde jeg dog indse, at der var ikke andet at gøre, jeg maatte se at komme bort, da det blev jo læn- gere jo værre. Jeg skrev hjem til Fader og fik 10 Rd., men da det langt fra var tilstrækkeligt til Rejsepenge og til at betale min Gæld med, maatte jeg lade min Kuffert blive i Hamborg som Pant. Min Ven Sørensen var allerede den 9. August rejst til London, hvor hans Broder havde skaffet ham Plads, men han havde skrevet, at jeg ikke skulde komme der, da det gik saa daarligt, hvorfor jeg bestemte mig til at rejse til Norge. Skønt jeg havde gaaet meget ondt igennem i Hamborg, rejste jeg dog nødigt derfra, da jeg ogsaa havde haft mangan en be- hagelig Time der. Naar man selv vil, kan man mere sig baade billigt og behageligt, da der findes en Mængde Theatre og andre pæne Forlystelsessteder, hvor man for en billig Pris kan til- bringe Aftenen. Tillige har Hamborg den smukkeste Omegn, jeg endnu har set noget Sted.

Den 25. September, som var den sidste Dag, jeg var i Ham- borg, spadserede begge mine Kolleger (Peter Mortensen fra Chistianssand og Conrad Bach fra Mainz) med mig om Efter- middagen, fordi de vilde, at vi endnu engang skulde mere os sammen. Kl. 11 om Aftenen drak vi den sidste Afskeds-Snaps af min Rejseflaske i et af Færgehusene i Havnen, hvorpaa vi tog Afsked, og jeg blev sejlet ud til det norske Dampskib »St. Olaf«, hvor jeg gik og kedede mig den øvrige Tid af Natten. Den 26. September om Morgen Kl. 5 sejlede Skibet først. Ved Middagstid naaede vi ud af Elben til Nordsøen. Vi havde en kraftig Storm; Skibet slingrede saa stærkt, at selv Søfoi- kene havde ondt ved at staa. Vandet gik hvert Øjeblik ind under Skanseklædningen. Vi var to Dækspassagerer, og vi var begge meget daarlig tilpas, dels paa Grund af det daarlige Vejr, og dels fordi vi den foregaaende Nat slet ikke havde sovet. Da vi var trætte og udmattede, søgte vi efter et Sted, hvor vi kunde ligge i Skjul for Vejret om Natten, men da der ikke fandtes et saadant, maatte vi tage til Takke med Stor- lugen paa Dækket. Vi fik et gammelt Sejl hos Matroserne, det benyttede vi som Overdyne, (Lerlinereren) til Hovedpude, og dermed var Sengen fuldstændig, men paa Grund af Skibets stærke Slinger var det os umuligt at ligge fast, hvorfor vi fik en af Matroserne til at binde et Tov over os. Klokken kunde vel være 3 om Morgen, da vi vaagnede ved, at Vandet be-

gyndte at løbe gennem Sejlet, som var blevet gennemblødt, dels af Søerne, og dels af Regnen. Vi fik en af Søfolkene til at løse Tovet, hvormed vi var fastbundne, og kravlede saa ind i Gangen foran Kahytten, hvor vi blev staaende Resten af Natten. Den 27. September var Vejret lidt bedre, ligesom jeg ogsaa selv følte mig lidt bedre tilpas. Kl. 4 om Eftermiddagen sejlede vi ind i Christianssands Havn, og efter at (?) havde spurgt os, om vi havde Colera, gik jeg i Land, da jeg skulde op og hilse paa Mortensens Broder og hans Læremester, hvor jeg begge Steder blev meget vel modtaget, især hos hans Læremester Guldsmed Olsen; saavel hans Kone som hans Børn var saa opmærksomme imod mig, de vidste ikke selv det gode, de vilde gøre mig. Hen paa Aftenen gik jeg igen ombord paa »St. Olaf«, som afsejlede igen Kl. 12. Vinden var meget kold og bidende. Da jeg en lang Tid havde gaaet frem og tilbage paa Dækket, uden at det var muligt at holde Varmen, gik jeg atter ind i Gangen ved Kahytterne, hvor jeg lagde mig til at sove paa Gulvet. Jeg var næppe slumret ind, før Kaptainen kom ud af sin Kahyt, og da han nær var faldet over mig, lod han mig i en ærgelig Tone vide, at jeg hellere maatte gaa ind i en anden Kahyt end jeg maatte ligge der, hvilket jeg naturligvis ikke lod mig sige to Gange.

Her slutter Dagbogen.

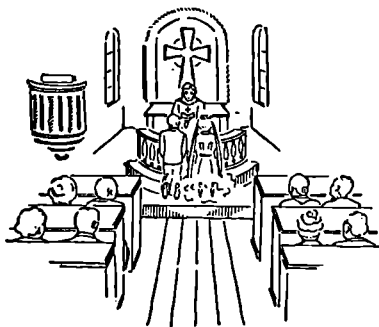
Mell.: Det var i Aaret 1807.

Det var ei idag, eiheller igaar,
At Holm han fik Die paa sin Pige.
Nei sandt at sige traf det forleden Aar
At han fik isinde at sige:
Hvor høit jeg Dig elsker, jeg ei kan sige frem,
Men hvis Du engang vil smykke mit Hjem,
:: Saa er jeg Din for evig, og hun sagde ja,
De Samle sagde ja dertil og Ammen. ::

Og luttret og prøvet Eders Kjærlighed bestaaer,
Beviset vi idag jo har ihænde;
Gid den maa kunne bringe en evig, deilig Daar
Og brænde klart til Eders Dages Ende.
Da intet kan Jer true, da Kjærlighedens Sud
Forsvarer sin Fæstning til allersidste Skud;
Hav Troen i Hjertet heis Haabets grønne Flag
Og Kjærlighed skal krone Eders Lykke.

Saa styr da Eders Kurs ud paa Livets vilde Sø,
Og gjør hinanden Livets Byrder lette,
Og skab et lille Paradis paa Sjællands skønne Ø,
Lad Fred og Enighed Jer sammenslette.
I Hjemmet, hvor Tilfredshed ret har fæstet Boe,
Hvor Ukrudtet hades, men Blomsterne groe,
Der er der godt at være, thi et Hjem med Lys og Sol
Det er dog det bedste paa Jorden.

Saa skjænk da i Glasset og fyld det til Rand
Og tøm det ud til Brudeparrets Ære!
Thi nu er I jo bleved Hustru og Mand,
En ærlig velment Skaal skal dette være!
Og gid at I snart maa faa Gutter ombord,
Der med Tiden kan ta'e Tørn ved Seil og ved Ror,
Saa kan i Livets Aften I ta'e den med Roe;
Thi Slægten den vil evig, evig leve!

„Østsjællands Folkeblad“
skrev om Køge-Borgere
i Fortid og Nutid:

Guldsmed Joh. Holm

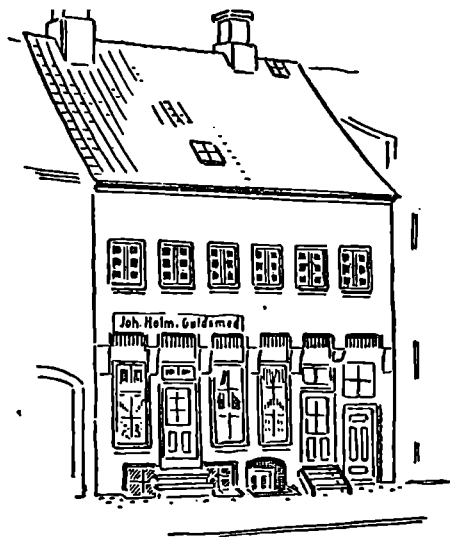
Guldsmed Holm bør følge lige oven paa Murermester Neumann; thi gennem mange Aar var disse to Mænd nøje knyttede til hinanden. Holm var dog en Del Aar yngre end Neumann. Han var født i Ebeltøft og lærte sit Haandværk hos den bekendte Guldsmed Christensen i Odense, der en Tid lang spillede en Rolle i Fyns Hovedstad og i en Aarrække havde Sæde i Folketinget.

Holm nedsatte sig i Køge i Aaret 1876. Han var da en Mand paa omkring tredive Aar. Hans kraftige Skikkelse og djærve Fremtræden vakte Forestillingen om en stærk Konstitution, men han var næppe saa fysisk modstandsdygtig, som han gjorde Indtrykket af at være.

Holm var en Mand med særdeles gode Evner. Han dannede sig let en Mening om en Sag. Og han forsvarede den og hævdede sit Standpunkt med Styrke og Veltalenhed. Derved kom han hurtig frem blandt de ledende Borgere i Byen. Særlig fik han en stor Indflydelse i Borger- og Haandværkerforeningen, hvor han en Del Aar indtog en meget fremtrædende Plads. Han stak just ikke sin Mening under Stolen. Og han lod sig heller ikke paavirke af, hvem han havde imod sig. Naar han stod overfor en Modstander, kunde han nu og da nok blive noget for stærk i sine Udtalelser. Og den, der skulde bide Skeer itu om Kap med ham, maatte have skarpe Tænder.

Men uden for Diskussionen var Holm ikke saa lidt af en stemningsbevæget og blød Natur. Det er i hvert Fald vor personlige Erfaring. Vi mindes et Afskedsgilde i Foreningen for gamle Hattemager Jensen, der skulde rejse til Slagelse Kloster. Holm holdt en smuk Afskedstale. Til sidst skulde man synge Jensens Livsang, en ganske fordringsløs Vise: »Snart jeg mit Farvel skal bringe«, hvis Ord imidlertid passede godt til Situationen. Under Afsyngelsen gik Jensen omkring og trykkede til Afsked de tilstedeværendes Hænder. Dette gjorde øjensynlig et ikke ringe Indtryk paa Holm, og med en af Bevægelse præget Stemme udbød han: »Farvel, gamle Mand, — lev vel!« Det var ganske jævne Ord, men den Tone, hvori de blev udtalte, gav dem et eget Præg.

Holm udførte et betydeligt Arbejde for sine Medborgere. Han var saavist ingen Snob, men en djærv Natur og en Personlighed. Sygdom nedbrød tidligt hans Kraft. Og Sygdommens tunge Kors hvilede haardt paa ham i hans sidste Aar. Hans nærmeste og hans Venner gjorde deres for at lette ham de trange Dage. Holm døde den 12te August 1904.

Ved Borgerjubilæet
23. September 1901
skrev Pressen:

Borgerjubilæum i Kjøge. Den 23. September har Guldsmed Johan Holm været Borger i Kjøge i 25 Aar. Jubilaren, der er født i Ebeltoft d. 28. December 1845, er nu meget svagelig, men i sine Velmagtsdage var han en meget repræsentativ Mand, som beklædte en Mængde Tillidshverv og forstod at gøre sig gældende i disse Stillinger. Han var saaledes Byraadsmedlem, Formand for Kjøge Borger- og Haandværkerforening, Overmester i Odd Fellow Logen Niels Juel o. s. v. Jubilaren har en meget stor Vennekreds.

★

Borgerjubilæum. Som tidligere omtalt, fejrede Guldsmed Joh. Holm i Kjøge i Gaar sit 25aarige Borgerjubilæum. I Dagens Anledning modtog Jubilaren forskellige Gaver og en Mængde Telegrammer, bl. a. et fra Justitsminister Alberti, samt Deputationer fra den stedlige Odd Fellow-Loge og Kjøge Borger- og Haandværkerforenings Bestyrelse. Paa Grund af Jubilarens Svaghed havde dog Højtidsdagen et stilfærdigt Præg. Som omtalt, flagedes der i Gaar livligt i Anledning af Jubilæet og Murermester Lindenskovs 80aarige Fødselsdag, der indtraf samtidig.

Guldsmed Holm. 25 Aars Jubilæum. Guldsmed Holm i Kjøge fejrer i Dag sit 25aarige Jubilæum som Borger i Kjøge. Hr. Holm havde ikke været mange Aar i Byen, før han spillede en betydelig Rolle navnlig i Borger- og Haandværkerforeningen. Medens han var Formand for denne Forening, blev den tekniske Skoles Bygning opført. I Byraadet havde han Sæde i seks Aar; han stak ikke sin Mening under Stolen og var altid slagfærdig i Debatten. Det samme var Tilfældet i Foreningslivet. Han havde en egen haandfast Maade at tage Tingene paa, som gav hans Mening Vægt og holdt Oppositionen mod den nede. Der var da som Regel ogsaa megen sund Sans i hans Anskuelser og Ræsonnementer, som øvede sin Virkning paa Tilhørerne; og i det private Liv var han en meget elskværdig og velvillig Mand. Holm blev født i Ebeltoft 1845 og er altsaa endnu ingen gammel Mand, men i de seneste Aar har han været haardt trykket af Sygdom, og den har gjort ham ældre, end han er efter sine Aar. Holm har ofret en hel Del af sine Kræfter i Arbejdet for andre og fortjener at mindes paa sin Jubilæumsdag som en af de Borgere, der med særdeles gode Evner forenede Lyst til at virke i det almenes Tjeneste og i dette Arbejde viste sig at være en dygtig og selvstændig Mand. I Dagens Anledning har Jubilaren modtaget mange Beviser paa Venskab og Sympati. Hotelvært Ludwigs og Murermester Neumann bragte ham i Formiddags en Lykønskning fra en Kreds af Venner og overrakte ham en Anerkjendelsesgave; senere indfandt Haandværkerforeningens Bestyrelse sig i samme Ærinde: med Lykønskning og Anerkjendelsesgave. Mellem de indløbne Lykønskninger fandtes ogsaa en telegrafisk Hilsen fra Justitsminister Alberti.

★

Jubilæum. Mandagen den 23. September fejredes Br. Ex-M. Johan Holm af Loge Nr. 22, Niels Juel i Kjøge, sit 25-aarige Jubilæum som Borger i Kjøge. Byen var i denne Anledning flagsmykket, og Jubilaren modtog talrige Beviser paa, hvor afholdt han er. Fra Haandværkerforeningen i Kjøge var sendt en Deputation for at lykønske Jubilaren og bringe ham dens Tak for hans Arbejde for samme, hvis Formandsplads Br. Holm gentagne Gange har indtaget. Fra Justitsminister Alberti var indsendt et Lykønskningstelegram. Logens O.-M., Br. Th. Han-

sen, mødte paa dennes Vegne for at overbringe Logens Lyk-
ønskning og udtalte de bedste Ønsker for Br. Holms og hans
Families Fremtid. Jubilaren, der havde den store Glæde at
være samlet med alle sine Børn, er jo desværre omtrent blind
og kan ikke høre, saa det var ikke under de glædeligste For-
hold, at vor kære Broder kunde fejre sit Jubilæum; dog var
han glad over de mange Venner, som i Dagens Anledning hav-
de tænkt paa ham.

Ved Fars Død den 12. August 1904

skrev Pressen:

I Køge er en af denne Bys ansete Borgere, Guldsmed Johan
Holm afgaaet ved Døden. H., der var født i Ebeltoft, be-
gyndte i Halvfjerserne sin Virksomhed i Køge, hvor han op-
arbejdede sig en god Forretning og i det offentlige Liv kom til
at indtage en fremskudt Plads. Han var i mange Aar Medlem
af Byraad og Ligningskommission og han gjorde her udmærket
Fyldest, besad praktisk Blik og forstod klart at fremsætte sit
personlige Syn paa Tingene. En Aarrække var Guldsmed Holm
Formand for Køge- Borger- og Haandværkerforening og ud-
nævntes senere til Æresmedlem.

★

Jordefærd. Guldsmed J. Holm blev i Dag begravet fra Ka-
pellet paa Kjøge Kirkegaard. Blandt de mange Kranse, der
helt skjulte hans Baare, saas signerede Palme- og Rosenkranse
fra Odd-Fellows Storloge i Hovedstaden, fra Logen i Kjøge
og fra Kjøge Borger- og Haandværkerforening. Sognepræst
Ludvig Christensen holdt Ligtalen. Han mindede om, hvorledes
Holm i sine Velmagtsdage havde lært Talens Sølv at kjende,
idet han ved sine Ords Magt havde opnaaet Tillidsposter og
Indfyldelse i sin Kreds. Saa mærkede Sygdommen ham. Hans

Øre blev lukket for hans Venners og hans kærestes Ord. Da lærte han, det er nu vort Haab, Tavshedens Guld at kjende — efter det gamle Skriftens Ord: Tale er Sølv, men Tavshed er Guld. Efter Øhlenschlägers Salme: »Lær mig, o Skov, at visne glad«, bar Medlemmer af Logen »Niels Juel« den afdøde til Graven, hvor Sognepræsten forrettede Jordpaakastelsen. Følget var ikke særlig stort, men der var dog mødt en Del Borgere, som ikke havde glemt, at Holm i sin Tid har været en fremragende Mand i Byen, en selvstændig og usnobbet Natur, der kunde være mere djærv, end det var nødvendigt, men ogsaa give Udtryk for sund og varm Følelse, og som arbejdede i Byens og Haandværkerklassens Interesse, saa langt hans Kræfter strakte til.

Br. *Ex-Mest.*, *Guldsmed Joh. F. S. Holm*, f. 28. Decbr. 1845, d. 12. Aug. 1904. Br. *Ex-Mest.*, *Guldsmed Joh. Holm* af Loge Nr. 22, Niels Juel, i Kjøge, er Fredagen den 12. August afgaaet ved Døden i en Alder af cirka 59 Aar efter 7 Aars tiltagende Svaghed og efter længere Tids strengt Sygeleje. Br. Holm var kendt i vide Kredse inden for Ordenen og havde blandt Brødrene mange trofaste Venner, der vil kunne mindes, hvorledes han i sine yngre Dage aldrig svigtede, naar det drejede sig om, hvad der kunde tjene til at fremme Ordenens Vel. Den Afdøde var blandt de første Brødre fra Kjøge, der lod sig indvie i Ordenen, og blev sammen med 3 andre Brødre fra Kjøge optagen i Loge Nr. 3, Nordstjernen, og han var den sidste levende af dette første Hold. Br. Holm var derpaa med til Dannelsen af Odd-Fellow-Foreningen Niels Juel, hvis Formand han var, til Loge Nr. 22, Niels Juel, installeredes den 4. September 1887, og han blev denne Loges første Overmester.

Br. Holm var streng, men retfærdig af Karakter og havde et skarpt Blik for, hvad han havde med at gøre; men han var altid den hjælpsomme Broder, naar Haanden blev strakt ud, og kunde altid samle Brødrene og opildne deres Hjerter, naar en Br. var i Nød og trængte til Hjælp og hans mange gode og varmtfølende Ord vil vi altid bevare i Minde.

I sine Velmagtsdage har Br. Holm lagt et stort Arbejde ind i Ordenen, ved hvilken han hang med hele sit Hjerte og hele sin Kærlighed; men den Tid kom kun alt for tidlig for ham,

da det begyndte at gaa ned ad Bakke. Kræfterne svigtede, baade Syn og Hørelse betoges ham, og den tidligere saa raske og energiske Broder maatte nedlægge Arbejdet, og da begyndte Broderen at ældes, og han blev tidlig gammel; men hans Kærlighed og Interesse for Ordenen svigtede ham ingen Sinde. Altid havde han, selv i sine Lidelsers Tid, Spørgsmaal at rette om Ordens- og Logelivet, og naar man med stor Vanskelighed havde formaaet at klargøre disse for ham, saa var det, som om han følte sig mere vel. Br. Holm var i mange Aar Storloge-repræsentant og Logens O.-Mest. og fratraadte først disse Pladser, da hans Kræfter ikke længere vilde slaa til, og vi mindes endnu, hvor stor Bedrøvelse det voldte ham, at han maatte opgive disse Stillinger, som vare ham betroede af Logens Brødre.

Ogsaa i det kommunale Liv deltog i sin Tid Br. Holm meget og indtog her en æret og anset Plads. Han har saaledes været Formand i Haandværkerforeningen og har haft Sæde baade i Ligningskommissionen og Byraadet, hvor han altid forstod at gøre sine Meninger gældende og blive respekteret. Han har sat sig et Navn inden for den Orden, som han til sin sidste Stund hængte ved med hele sit Hjerte, og hans Minde ville vi Brødre bevare i taknemlig Erindring, og vi ville ønske for ham, at han nu maa have faaet den Fred, som han i lange Tider har trængt til.

Th. H.

Guldsmed Joh. Holm var en Mand, der havde en Mening og ejede Evnen til at hævde den — og heller ikke veg tilbage for at gøre det, hverken i Byraadet eller i Foreningslivet. Han var en Personlighed, en haandfast Natur, noget stærk i sin Udtryksform, men en mild Natur tillige med varm Følelse for det, han en Gang havde faaet kær, en god Ven, omfattet med de bedste Følelser af alle sine. Hans lange og trange Sygdom vakte alle hans Medborgeres Deltagelse og Sympati.

SLÆGTEN

Lisberg = Holm

Vor Tip-Tipoldefar boede formentlig i det nuværende Lisbjerg nord for Aarhus; han har haft mindst 2 Børn (A., B.).

A. Laurs Liisberg, Drejermester i Aarhus; han er formentlig den første, der antog Navnet Liisberg, og hans Efterkommere førte Navnet videre. Børn (1).

1. Niels Carl Liisberg, Drejermester i Aarhus, Premier-Leutnant af det borgerlige Jægerkorps i Aarhus. Et Vielses-Brev af 6.-8. 1819 for ham og Alida Sophie Theodora Olsen findes endnu. Børn (a).

a. Købmand Liisberg, Horsens. Børn (I og II).

I. Fotograf Liisberg, Middelfart. (2 Sønner).

II. Fotograf Valdemar Liisberg, Odense, g. m. Marie Wendelboe — en Broderdatter til Bedstemor, Johanne Margrethe Wendelboe. 2 Børn ¹⁾ og ²⁾).

1) Johannes Liisberg, Conditor i Californien.

2) Valdemar Liisberg, Elektriker i Odense. (1 Søn).

B. Peder Nielsen (Liisberg), Snedker, boende paa Marselisborg Gods i Holme; antog ligeledes Navnet Liisberg. Han oprettede 15.-12. 1795 med Broderen Laurs Liisberg, Aarhus, en Lærlingekontrakt for sin Søn, Rasmus Pedersen (Holm), der var den første, som antog Navnet »Holm« efter Fødebyen »Holme«. Ovennævnte Peder Nielsen Liisberg er vor Tipoldefar. Børn (1).

1. Rasmus Pedersen Holm (Oldefar), Drejermester, f. ca. 1781 i Holme, d. 13.-8. 1844 i Ebeltoft; fik Borgerbrev i Ebeltoft 28.-9. 1812; boede paa Hjørnet af Nygade (Nordre Gyde) og Adelgade (gl. Matr. Nr. 9 og 10, nu Nygade Nr. 4). Gift 2 Gange (1° og 2°.)

^{1o} Mariane Nielsdatter Kraiberg, f. i Ebeltoft ca. 1777, d. 26.-6. 1834, Datter af Sømmand Niels Kraiberg og Hustru, Anna Pedersdatter. Børn (a, b, c, d, e).

- a. Niels Peter Holm, Drejermester i Skanderborg og Aarhus, f. 25.-2. 1805, g. i Ebeltoft 26.-5. 1830 m. Christine Lovise Fischer. Børn (I, II, III).
- I. Kristian Holm, Sejlmager, Mindegade, Aarhus. Børn ¹⁾ og ²⁾.
- 1) P. Holm, Museumsdirektør, De gamles By, Aarhus.
 2) Martinus Holm ved D. S. B.
- II. Købmand Ludvig Holm, Søndergade, Horsens. Datter ¹⁾.
- 1) Petra, g. m. Faderens Kommis, der satte hele Forretningen og Kapitalen over Styr efter Svigerfaderens Død.
- III. Frederik Holm, Malermester, Brabrand. Flere Børn.
- b. Maren Holm, f. 27.-4. 1808, g. 27.-2. 1836 m. Skomager Jørgen Gettermann. Søn: Rasmus Gettermann i Køge.
- c. Ane Holm, f. 27.-5. 1810, g. m. Fr. Nielsen, Aarhus.
- d. Lauritz Nicolai Holm (Bedstefar), Drejermester i Ebeltoft og Odense, f. 27.-8. 1815, døbt i Ebeltoft Kirke 15.-10. 1815, d. 20.-3. 1895 i Odense, g. 18.-3. 1842 i Odense m. (Bedstemor) Johanne Margrethe Wendelboe, f. i Odense 21.-4. 1817, d. i Køge 21.-8. 1896. Børn (I, II, III, IV, V).
- I. Rasmus Johan Michael Holm, Drejer i Odense og Køge, f. 10.-8. 1842 i Ebeltoft, død i Køge, g. m. Kathinka Jantsen, Odense, men forlod hende og rejste til Køge. Det var Onkel Rasmus, der gjorde Far opmærksom paa Butiken og Lejligheden paa Torvet i Køge, idet han selv arbejdede i samme Ejendom hos Drejer Pedersen. Ingen Børn.
- II. Ane Mariane Kirstine Holm, f. 11.-3. 1844 i Ebeltoft, død som ung Pige i Odense.
- III. Johan Frederik Sophus Holm (Far), f. 28.-12. 1845 i Ebeltoft, d. 12.-8. 1904 i Køge, g. m. Caroline Sophie, f. Wilhelm, Rudkøbing. (Mor). 10 Børn.
1. Johanne Margrethe Konradine, f. 5.-9.. 1878 i Køge, g. m. Handelsingartner Niels Chr. Nielsen, Solhjem, Husum, f. 26.-3. 1869 i Assens. Børn (a, b, c).
- a. Keld Holm Nielsen, Handelsingartner, Solhjem, Husum, f. 20.-7. 1914 i Husum, g. m. Brita Jørna Landgren, f. paa Samsø 22.-6. 1922. Børn (I).
- I. Niels Landgren Holm Nielsen, f. 19.-6. 1916 i Husum.
- b. Arne Holm Nielsen, Dyrslæge, Majaslund, Regstrup, f. i Hu-

sum 19.-6. 1916, g. m. Laila Mosegaard, f. 5.-1. 1922 i Brønshøj. Børn (I, II).

- I. Maja Mosegaard Holm Nielsen, f. 9.-10. 1942 i Majaslund, Regstrup.
- II. Jan Mosegaard Holm Nielsen, f. 7.-1. 1944 i Majaslund, Regstrup.
- c. Ellen Karen Schou Nielsen (Datter af Niels Christian Nielsens 1. Ægteskab), f. 6.-1. 1903 i Esbjerg, g. m. Maskinmester Kristen Sass Mathiasen, f. 21.-8. 1900 i Ranum.
2. Axel, Sølvvarefabrikant, Brønshøj, København, f. 24.-12. 1879 i Køge, g. m. Ellen Margrethe Ingeborg Wilhelmine Nicolaisen, f. 26.-10. 1884 i København. Børn (a, b).
- a. Johan Axel Wilhjelms Holm, Repræsentant, Brønshøj, f. 21.-6. 1919 i Brønshøj, g. m. Grethe Jensen, f. 6.-7. 1918 i København.
- b. Poul Anker Wilhjelms Holm, Sølvsmed, København, f. 24.-8. 1920 i Brønshøj.
3. Olga Wilhelmine, Kontroltelefonistinde, Køge, ugift, f. 13.-3. 1881 i Køge, d. 22.-4. 1934 i København; begravet i Køge.
4. Wilhelmine Charlotte, født, døbt og død i Køge 24.-2. 1882.
5. Erhard Wilhjelms, Købmand, Faxe, f. 2.-3. 1883 i Køge. Gift. (1° og 2°).

- 1⁰ Karen Wilhelmine, født Hemmingsen, f. 19.-12. 1881 i Stege, d. 26.-2. 1919 i Faxe. Børn (a, b).
- a. Erik Wilhjelms Holm, Prokurist, Faxe, f. 18.-9. 1909 i Faxe, g. m. Estrid, født Johannessen, f. 21.-1. 1910 i Faxe. Børn (I).
- I. Annette Wilhjelms Holm, f. 17.-4. 1939 i Faxe.
-
- b. Hemming Wilhjelms Holm, Læge, Grindsted, f. 11.-7. 1917 i Faxe, g. m. Elli, født Herner Christensen, f. 17.-7. 1921 i Faxe Ladeplads. Børn (I).
- I. Kirsten Wilhjelms Holm, f. 3.-5. 1944 i Brande.
-
- 2⁰ Dorthea Marie Hansine, født Riis, f. 7.-4. 1885 i Esbjerg. Børn (I).
- I. Karen Riis Holm, Massøse, København, f. 25.-7. 1921 i Faxe.
-
6. Margrethe, f. 4.-9. 1884 i Køge, g. m. Urmager v. K. T. A. S. Christian Kaas, Brønshøj, f. 28.-2. 1887 i Rødby, d. 1.-7. 1939 i Brønshøj.
Plejedatter: Vera Marie Kaas, Brønshøj, f. 5.-1. 1908 i Helsingør.
-
7. Lauritz Frants Rudolf, Ringsted, fhv. Godsekspeditor, Direktør for Kino, f. i Køge 8.-3. 1888, g. m. Karen Margrethe, født Faartoft, f. 30.-8. 1890 i Helsingør. Børn (a, b, c).

- a. Inge Holm, f. 10.-2. 1916 i Køge, g. m. Hospitalsfuldmægtig Ejevind Emanuel Bonnevie, Risskov, f. 7.-1. 1912 i Holbæk. Børn (I).
- I. Lars Bonnevie, f. 7.-3. 1941 paa Frederiksberg.
-
- b. Grethe Marie Holm, Læge, Aarhus, f. 31.-8. 1918 i Køge.
-
- c. Kirsten Faartoft Holm, f. 18.-8. 1928 i Ringsted.
-
8. Frants Ludvig Wilhjelm, Tandtekniker, Aarhus, f. 16.-10. 1889 i Køge, d. 30.-9. 1930 i Aarhus, g. m. Ebba Elisabeth, født Jensen, f. 14.-3. 1894 i Aarhus. Børn (a, b).
- a. Bjørn Wilhjelm Holm, Repræsentant, f. 10.-6. 1915 i Aarhus.
-
- b. Ebba Holm, f. 20.-5. 1922(?) i Aarhus.
-
9. Anna, Købmand, Holbæk, f. 30.-7. 1891, g. m. Købmand Hans Peter Larsen, Holbæk, f. 16.-12. 1886 i Nakskov, d. 7.-3. 1937 i Holbæk. Børn (a, b, c).
- a. Jørgen Larsen, Guldsmed (Værkfører), København, f. 29.-12. 1918 i Holbæk.

b. Edith Larsen, f. 2.-5. 1922 i Holbæk, g. m. Forsikringsinspektør Urban Vilstrup Larsen, Holbæk, f. 8.-8. 1915 i Haslev.

c. Hans Peter Larsen, Materialist, Hillerød, f. 2.-6. 1924 i København.

10. Edel Wilhelmine, Brønshøj, f. 6.-8. 1892 i Køge, g. (indtil 1933) m. Repræsentant Albert Rudolf Ehrenreich Heitmann, Aarhus, f. 10.-8. 1892 i Stege. Børn (a).

a. Børge Albert Ehrenreich Heitmann, Tandlæge, København, f. 19.-2. 1917 i Brønshøj.

IV. Ludvig Christian Holm, Drejer i Odense, f. 20.-2. 1848 i Ebeltoft, g. m. Marie Lovise Emilie Nielsen, f. 11.-12. 1853. 8 Børn ¹⁾, ²⁾, ³⁾, ⁴⁾, ⁵⁾, ⁶⁾, ⁷⁾, ⁸⁾.

1) August Lauritz Emanuel Holm, f. 1873, d. 1874.

2) August Lauritz Emanuel Holm, f. 1874, d. 1941. Overbetjent i Odense.

3) Lauritz Johannes Edelhardt Holm, f. 1875. Billedskærer i Odense.

4) Ludvig Christian Holm, f. 1876, d. 1878.

5)

6) To udøbte Piger, døde kort efter Fødslen.

7) Rasmus Johan Mikkell Holm, f. 1878, Sadelmager, Odense.

8) Ludvig Christian Holm, f. 1887, Drejer, Kolding.

V. Hulda, f. i Odense, hvor hun døde som Barn.

e. Johanne Marie Holm, f. 18.-3. 1819, g. m. Skrædder F. S. Veng, Aarhus.

2° i 1837 m. Ane Sofie Korsgaard, f. ca. 1793, d. 1846, Datter af Organist og Lærer i Ebeltoft Korsgaard.

Bedstefar (d) Drejermester Lauritz Nicolai Holm, født 1815 i Ebeltoft; lærte Drejerhaandværket hos sin ældre Broder, Niels Peter Holm i Aarhus; rejste som ung i Ditmarsken og kom senere til Odense, hvor han fik Arbejde i Munkemølle, ikke langt fra H. C. Andersens Barndomshjem. I Odense blev han kendt med Bedstemor, der boede i Nedergade hos sine Forældre. Straks efter deres Bryllup i Odense, d. 18.-3. 1842, rejste de til Ebeltoft og flyttede ind i samme Ejendom, som hans Forældre beboede (Hjørnet af Nygade (Nordre Gyde) og Adelgade) og arbejdede her i Faderens Virksomhed. Efter dennes Død d. 13.-8. 1844 overtog Bedstefar baade Virksomheden og Ejendommen mod at oprette en Opholdskontrakt med Stedmoderen, Ane Sofie Holm, f. Korsgaard. Heri forpligtede han sig til aarlig at yde hende 30 Rbd., besørge hendes Begravelse og lade hende udtage af Løsøret, hvad hun maatte ønske; men efter hendes Død skal Løsøret tilfalde Bedstefar, mod at han betaler Universalarvingerne (sine Søskende) 400 Rbd.

Her i Ebeltoft fødtes 4 Børn. Den 10. Juni 1851 solgte Bedstefar Ejendommen (den blev nedrevet 1852 og »Messen« opført paa en Del af Grunden), og samme Sommer flyttede hele Familien til Odense. Far var da ca. 5¹/₂ Aar gammel. Muligvis har Bedstemor længtes tilbage til Odense, og muligvis har de større Forretningsmuligheder i Odense ogsaa været medvirkende til Beslutningen om at forlade Ebeltoft. Da der paa dette Tidspunkt ikke fandtes Jernbane fra Ebeltoft, akkorderede Bedstefar med en Skipper, som med sin lille Kvasse sejlede hele Familien og Indboet til Odense. Det skal have været en temmelig haard Rejse, idet det blev Stormvejr undervejs.

Bedsteforældrene boede mange Aar i Overgade; og det sidste Sted, de boede i Odense, var i Havehuset, Kongensgade 52, hvor Bedstefar døde 20.-3. 1895. Herefter flyttede Bedstemor til Køge og boede hos Far og Mor indtil sin Død 21.-8. 1896.

Fundet i Bedstefars Chatol

Udi den hellige Trefoldigheds Navn sætter jeg Underskrevne Peder Nielsen, Snedker, boende paa Marsilliborg Gods i Holme min Søn Rasmus Pedersen i Lære hos min Broder Laurs Liisberg her i Aarhus for at lære det lovlige Dreier-Haandværk i 4 Aar, som tager sin Begyndelse fra Paaske 1796 og ender til Paaske 1800, og i bemeldte 4 Aar er jeg Forlover for, at bemeldte min Søn Rasmus Pedersen skal være flittig, troe, hørig og lydlig mod sine foresatte, og ei enten ved Nat eller Dag gjøre sig selv noget Ærinde enten i Byen eller udenfore, uden Vedkommendes Tilladelse. Og skulde han mod Forhaabning enten undvige sin Lære eller begaa nogen anden Utroskab, skal jeg derfor være ansvarlig og erstatte hans Læremester, hvad Skade derved maatte lides. Jeg klæder ham selv med Ulden og Linned.

Hvorimod jeg Laurs Liisberg, som hans Læremester forbinder mig til at undervise og med kristelig Omgang lære ham det lovlige Dreier-Haandværk forsvarlig, naar han selv vil stræbe derefter, og i ovenmeldte Tid forsyne ham med forsvarlig Øl og Mad, og skaffe ham Confirmation. Ligeledes betaler jeg og hans Ind- og Udskrivnings-Penge tillige med Skiltepenge, og i alle Maader omgaas ham lovlig og kristelig, naar han opfylder sine Pligter efter ovenmeldte.

At denne Contract uryggelig skal holdes, have vi vore Hænder underskrevet, samt 2de Vitterlighedsmænd med os tillige underskrevet og forseglet.

Til Vitterlighed

Aarhus, den 5te NovEMBER 1795.

Peder Nielsen, Snedker. Laurs Liisberg.

Benjamin Horneman,
Cancellie Secretair,
Byfoged i Ebeltoft og
Herredsfoged i Sønder-Mols
Herreder,

gjør vitterligt — at Aar 1812,
Mandagen den 28de September

fremstod for Ebeltoft Bytings Ret Rasmus Pedersen Holm, som begærede at vinde Borgerskab her i Byen som Drejermester. Da han derhos foreviste en lovlig Afsked dateret 22. December 1811 for ham, der har tjent som Musqveter ved 2det Jyd-ske Infanterie-Regiments 7de Compagnie, og siden den Tid er bleven ansat ved det borgerlige Artilleri-Cor, og man intet vidste mod hans Begæring at erindre; saa blev det ham tilladt at aflægge Troskabs- og Borger-Eed, og er han saaledes hermed antaget som Borger i Ebeltoft Købstad.

Saaledes udstædes dette Borgerbrev under Byens Segl og Byskriveren Haand.

Ebeltoft ut supra

Sinding.

Fremlagt i Sessionen for Aarhus Amt den 9. Nov. 1812.

(?)

E. Heinen.

SLÆGTEN

Wendelboe

Hans Michelsen Wendelboe (Tipoldefar), Handskemagermester i Odense, nævnes i et gammelt Laugsdokument, hvori er anført, at han den 16.-4. 1805 har udlært sin Søn. (A).

- A. Johan (Johannes) Michelsen Wendelboe (Oldefar), Handskemagermester i Odense; blev som ovenfor nævnt udlært hos sin Far 16.-4. 1805. Senere tog han Plads som Tjener paa Herregaarden Frederikslund (Rantzau) og Raunholt (Sehested Juel). I 1815 blev han optaget i Handskemagerens Laug i Odense, hvor han d. 4.-4. 1821 fik Borgerskabsbrev. Den 6.-6. 1816 gives kgl. Bevilling (Kongebrev) for Handskemagermester Johan Michelsen Wendelboe og Margrethe Kirstine Bekker (Becher), begge af Odense. 4 Børn (I, II, III, IV).
- I. Johanne Margrethe Wendelboe (Bedstemor), f. i Odense 21.-4. 1817, d. i Køge 21.-8. 1896, g. 18.-3. 1842 i Odense med Drejermester Lauritz Nicolai Holm. 5 Børn. Se under Slægten Liisberg-Holm (B. d.).
- II. Hans Adolf Wendelboe, Murermester. 12 Børn.
- III. Hans Adolf Wendelboe (sindssyg), Odense.
- IV. Thomas Rasmus Wendelboe, Kleinsmed, Odense. Ingen Børn.

Fundet i Bedstefars Chatol

Da Foreviseren Johan Wendelboe har tjent mig tre Aar til Fornøjelse, og nu agter at søge sin Lykke andetsteds: saa meddeles ham dette Bevis, til Forsikring han paa lovlig Maade forlader min Tjeneste.

Frederikslund, d. 1ste November 1810.

Rantzau.

Bemeldte Johan Wendelboe var til Communionen i Ørsted Kirke den 16. Søndag efter Trinitatis, 7. Oktober

.... (Noget om Altergang (Communion)).

H. M. Hviid, Ørsted, d. 28de October 1810.

★

At fornævnte Johan Wendelboe, som har tjent mig i 4 Aar som Tjener og i denne sin Tjeneste tjent mig ærlig og tro, bliver herved bevidnet.

Ravnholt, d. 1ste November 1814.

Sehestedt Juel.

Ovennævnte Johan Wendelboe, som under sit Ophold her i Menigheden har ført et ordentligt og christeligt Liv og Levned, var sidste Gang til Alters i Ravnholts Kirke 18de Søndag efter Trinitatis 1814.

Herrested Præstegaard, d. 1. Novbr. 1814.

test. *Friis*, Sognepræst for Herrested Menighed.

Jørgen Christian Lunde

Oldermand for det lovlige og ærlige Peltzner og Handskemager Laug her i Odense samt vedkommende Laugs Brødre, gjøre hermed vitterlig, at i Dag den 12. Juni 1815 begærede Johan Wendelboe fra mig underskrevne og fra samtlige Laugts (Medlemmer) sit Lærebrev, da efter som sligt her er vitterlig og ydermere lovligt og god Rigtighed, forviste vi ikke hans billige Begæring at kunne nægte, men herved for alle og enhver kundgøre, at bemeldte Johan Wendelboe haver lært det lovlige Peltzner og Handskemager Haandværk hos sin Fader, vor afdøde Laugsbroder Hans Michelsen Wendelboe og er løsgivet efter ærlig og tro Lære og erkendt i Laugets Overværelse for Svend den 16. April 1805, saa som han havde skikket og forholdt sig upaaklagelig i alle Maader; som han nu agter at vorde Mester, har han været Certification-begærende om hans Forhold som og hermed meddeles og kalder derfor vores tjenstlige Begæring til alle og enhver Vedkommende tillige alle Handskemagere og Amtsmestre, som dette vores sandfærdige Vidne foreviser, ikke alene at acceptere, men og bemeldte Johan Wendelboe til al god Befordring være recommanderet,

hvilket vi igen med al Tjenstærbødighed velvillig vilde erkende nedenfor. Dette til Bekræftelse under vort Laugs Segl.

Som Oldemand. *Jørgen Christian Lunde.*

Som Hossiddere. *Johan Christopher Bøkker Anders Holm.*
C. C. Holm. Hans Sorensen.

Givet udi Vor Kongelige Residentstad Kiøbenhavn, d. 6te Juni 1816. Under vort Segl.

Efter Hans Kongelige Majestæts allernaadigste Befaling.

Monrad. Østed m. fl.

Vielse-Brev af uvedkommende Præst for Handskemagermester Johan Michelsen Wendelboe og Margrethe Christine Bekker af Odense.

★

Vi Frederik den Siette, af Gud Naade Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug i Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken og Oldenburg.

Giøre vitterligt: At vi efter herom allerunderdanigst gjorte Ansøgning og Begiæring, allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at Handskemagermester Johan Michelsen Wendelboe og Margrethe Christine Bekker af Odense maae, uden foregaaende Lysning fra Prædikestolen, hjemme i Huset sammenvies, af hvilken Præst de det begiere, og dertil godvilligen kunne formaa; dog skal de med Attester, saavel fra den Sognepræst, hvilket det ellers tilhørte at forrette Vielsen, som Kirkens øvrige Betiente, samt Skolen, Fattige og andre Vedkommende bevise, at disse have erholdt deres lovlige Betaling, ligesom og Vielsen skal forrettes af en til en vis Menighed beskikket Præst, som da bør staa til Ansvar for Forretningens Gyldighed i Henseende til Formen og tillige paa-se, at intet befindes, som Ægteskabet lovligen kunne forhindre.

Borgmester og Raad udi Staden Odense

Gjør vitterligt: at Aar 1821 den 4de April fremstod inden Raadstue-Retten Johan Wendelboe som har lært Handskemager Professionen og indskreven som Mester i Lauget og begærede at vinde Borgerskab, hvorhos han foreviste Captain Breinebergs Attest, at han har den befalede Armatur, imod hvilken Begiering Magistraten intet havde at erindre.

Og efter at han sin Eed om Huldskab, Lydighed og anden Pligt, som hans Kongelige Majestæt, vor allernaadigste Arve-Konge og Herre, det Kongelige Arve-Huus, denne Stads Magistrat og sine Medborgere, er skyldig at bevise, havde aflagt, er han blevet antaget til Borger her i Staden, saa at han sin Næring med lige Rettighed som andre hans Medborgere

Handskemagere

her i Staden kan søge og nyde.

Dette til Bekræftelse under Stadens Segl og Raadstueskriverens Underskrift.

Odense Raadstue, den 11te April 1821.

Helms.

(NB. Det fremhævede er trykt i Originalen).

★

SLÆGTEN

Wilkjelm

Slægten Wilhjem stammer sandsynligvis fra Valdeserdalene omkring Lyon i Frankrig. Forfølgelseskrigen efter Reformationen kom blodigt over Befolkningen her, og mange flygtede til Svejts og Tyskland. Herfra kom de til Brandenburg, der efter Trediveaarskrigen var bleven næsten folketom, og fra Brandenburg er det, at Slægten har bredt sig til Danmark.

Stamfaderen Peter Jacobsen Wilhjem (Tip-Tipoldefar), f. ca. 1684, kom ca. 1700 til Fyn, var 1709 paa Hofmangsgave, blev Ridefoged, først paa Holsteinshus og senere paa Klingstrup, som han havde i Forpagtning i flere Aar, døde April 1767. G. m. Frederica Hedevig Ditzel, Datter af Quartermester i Vinde Jacob Matzen. 6 Børn, hvoraf Nr. 1 i Række var (A).

- A. Jørgen Peter Wilhjem (Tipoldefar), Farver i Roskilde og senere Købmand i Faaborg, d. ca. 1783. Fra ham nedstammer Slægtens langelandske Gren. Gift 3 Gange, sidste Gang med Gertrud Pedersdatter Møller. 3 Børn; Nr. 3 var (3).
3. Peter Wilhjem (Oldefar), f. 28.-1. 1765 i Faaborg, 1803 Sognepræst i Simmerbølle, 1805 i Longelse og 1812 i Snøde, hvor han døde d. 2.-1. 1848. G. 21.-11. 1800 i Rudkøbing m. Ane Kirstine Grønlund, f. 25.-10. 1777 (Datter af Provincialkirurg paa Langeland Ole Grønlund), d. 11.-8. 1865 i Snøde. 9 Børn, hvoraf Nr. 6 i Rækken var (f).
- f. Frans Ludvig Wilhjem (Bedstefar), f. 5.-10. 1808 i Longelse Præstegaard. 1834 løste han Borgerskab som Bogbinder i Rudkøbing, og det følgende Aar købte han ved Auktion for 740 Rdl. Ejendommen Nr. 11 paa Torvet; det menes, at Bedstefar har bygget den øverste Etage til. D. 3.-9. 1836 holdt han Bryllup i Bøstrup Kirke m. Johanne Conradine Kaas, f. 15.-3. 1817 i Orup Rholte Sogn, og det har sikkert vakt lidt Opsigt paa Øen, thi Bruden var en Datter af Kam-

- merjunker, Stamhusbesidder Henrik Vallentin Eichstädt Kaas til Nedergaard og hans Husholderske Mette Ingvoldsen (Enevoldsen), som forøvrigt muligvis paa Grund af visse Familieforhold først kunde gifte sig Aaret efter if. Kongebrev. Var fra 1837 til 1887 Bibliotekar ved Langelands Læseselskab i Rudkøbing. Solgte 1883 Ejendommen paa Torvet til Sønnerne Henrik og Christian og flyttede omkring 1890 til København, hvor han døde 4.-9. 1894. Bestemor døde allerede i København 4.-12. 1890. 13 Børn (I—XIII).
- I. Henrik Peter Valentin Wilhjelm, Bogbinder i Rudkøbing, f. 20.-5. 1837, g. m. Sofie Petra Jakobine Larsen. 4 Børn ¹⁾, ²⁾, ³⁾, ⁴⁾.
- 1) Emil Peter Leo Wilhjelm, f. 3.-3. 1884.
 2) Eleonora Frandsine Pouline Wilhjelm, f. 2.-8. 1885.
 3) Pouline Johanne Kirstine Wilhjelm, f. 10.-12. 1886.
 4) Johannes August Wilhjelm, f. 10.-10. 1889.
- II. Augusta Wilhelmine Wilhjelm, f. 7.-4. 1839. Ugift.
- III. Edel Sophie Meta Kirstine Wilhjelm, f. 29.-5. 1841, g. m. Urtekræmmer i Rudkøbing Jens Christian Larsen. Barn ¹⁾.
- 1) Mahilde.
- IV. Theodor Herman Kaas Wilhjelm, Styrmand, f. 3.-2. 1842, g. i Marstal Kirke m. Ellen Cathrine Erichsen. 3 Børn ¹⁾, ²⁾, ³⁾.
- 1) Frants Ludvig Wilhjelm, f. 5.-9. 1874.
 2) Anna Catharine Christine Wilhjelm, f. 13.-9. 1884.
 3) Niels Kaas Wilhjelm, f. 18.-10. 1885, d. 6.-10. 1889.
- V. Sophus Johan Emil Wilhjelm, Urmager, f. 14.-3. 1845, g. m. Helene Eleonora Larsen.
- VI. Christian Frederik Wilhjelm, f. 5.-5. 1847, d. 20.-5. 1851.
- VII. Johanne Conradine Wilhjelm, f. 26.-8. 1848. Ugift.
- VIII. Peter Anton Wilhjelm, f. 13.-9. 1849, g. m. Malvine Christine Olufa Kreiby.
- IX. Christian Frederik Wilhjelm, Urmager, f. 21.-1. 1851, g. i Assens m. Karen Kirstine Gormsen. 1 Barn ¹⁾.
- 1) Gorm Peter Wilhjelm, Urmager, f. 20.-12. 1878.
- X. Caroline Sophie Wilhjelm (Mor), f. 12.-11. 1852 i Rudkøbing, g. 9.-10. 1877 i Rudkøbing Kirke m. Guldsmed i Køge Johan Frederik Sophus Holm, d. 17.-4. 1939 i Brønshøj. 10 Børn (se under Sljægten Liisberg-Holm).

XI. Fritz Ludvig Wilhjelm, f. 26.-1. 1855, d. 10.-12. 1855.

XII. Anna Louise Elfrida Wilhjelm, f. 17.-3. 1856, g. i Rudkøbing m. Niels Christian Ditlef Andersen. Børn 1), 2), 3).

1) Charlotte.

2) Edel.

3) John.

XIII. Charlotte Mathilde Henriette Wilhjelm, f. 23.-10. 1857, g. 1° og 2°.

1° m. Urmager Wiliam Georg Mortensen. Børn 1) og 2).

1) Axel, død.

2) Alvilda.

2° m. Urmager Alfred Emil Lund, død.

Om Oldefar Pastor Peter Wilhjelm (3), der synes at have været en flittig Gæst paa Øens Herregaarde, var det, at Generalen efter en grevelig Jagt, hvor Præsten havde nedlagt ikke mindre end fire Ræve, noterede følgende lidt spidse Bemærkning i Jagt-Journalen: »Den gode Pastor Wilhjelm skylder bedre, end han prædiker.«

I Snøde erindres endnu følgende Anekdote, ganske vist en Vandreanekdote, men man maa jo altsaa have ment, at den passede paa Præsten:

Ved et Jagtselskab paa Tranekær væddede Pastor Wilhjelm med nogle tilstedeværende, at han den følgende Dag i Kirken skulde nævne alle Kortkulørerne. Ikke uden en vis Spænding mødte Jagtselskabet op i Kirken for at høre, hvordan det vilde spænde af. Men den Situation klarede Præsten let. Midt i Prædiken hørte man ham sige: »Hvis Djævelen kom ind ad disse Ruder, og slog sine Klør i vore Hjerter, vilde vi udbryde: Herre! Spar os!«

I Slægten er bevaret en anden Historie:

Pastor Wilhjelm havde glemt en Barsedaab og var taget til Selskab paa Tranekær. Da Daabsselskabet kom, blev gode Raad dyre i Præstegaarden. Men Præstekonen fik i Hast dækket Kaffebord, Selskabet blev bænket, og imens fo'r der Ilbud mod Slottet. Selskabet anede ikke Uraad, men var højst bærret over den Venlighed, der var slaaet dem i Møde, og gik glade til Kirke, da Præsten var vendt hjem efter en hastig Køretur.

Ovenstaaende er taget efter Langelands Avis 25.-11. 1944.

ADELSSLÆGTEN

Mur-Kaaserne

Adelsslægten Mur-Kaaserne, kaldet saaledes efter deres Vaabenskjold til Forskel fra Sparre-Kaaserne, nævnes første Gang i et gammelt Dokument fra 4. Maj 1416. Her omtales Stamfaderen Ove Ovesen til »Gralot«, en nu forsvunden Gaard i Jylland. Først i det 16. Aarhundrede antog Slægtens Medlemmer Navnet Kaas.

- I. Ove Ovesen (Kaas) levede ca. 1416.
- II. Jens Ovesen (Kaas) levede ca. 1430, g. m. Gertrud Udsøn.
- III. Thomas Jensen (Kaas) levede ca. 1464; g. m. Kirsten Glob.
- IV. Mogens Thomsen (Kaas) til Damsgaard, d. 1521; g. m. Gjertrud Kaas (en Sparre-Kaas); efter hende antog Slægten Navnet Kaas.

Da Bønderne klagede over Mogens Thomsen (Kaas), faldt han i Unaade hos Kristian den Anden, hvorfor han søgte Tilflugt i Graabrødre Kloster i Aarhus, hvor han døde. Kongen lod imidlertid hans Lig grave op uden Lov og Dom og klyngede det op i en Galge paa Aarhus Torv og bemægtigede sig alt hans Gods. Hans Efterfølger paa Tronen, Frederik den Første, søgte at gøre Uretten god igen. Mogens Thomsen (Kaas) blev atter begravet i indviet Jord og Godset givet tilbage til Enken.

- V. Erik Kaas, opkaldt efter sin Morbroder, Bispen i Viborg, d. 1556, g. m. Anne Emmiksdatter.
- VI. Anders Kaas, d. 1599, g. m. Helvig Skinkel.
- VII. Hans Kaas, Landsdommer paa Fyn, d. 1632, g. m. Birthe Norbye.
- VIII. Jørgen Kaas, Oberst, d. 1657, g. m. Karen Grubbe.
- IX. Jørgen Grubbe Kaas, Amtmand, f. 22.-1. 1643, d. 11.-12. 1711, g. m. Birgitte Sofie Sehested.
- X. Ulrik Kaas, Stiftamtmand i Bergen, Admiral og Chef for »Prins Carl« i Slaget i Køge Bugt 1710, gift anden Gang m.

Mette Sørensdatter Matthiesen, en Datter af den kendte Regnemester og Klokker ved Trinitatis Kirke; hendes tredje Ægteskab.

- XI. Frederik Christian Kaas, Admiral, f. 1.-12. 1727, d. 28.-3. 1804; blev ved sit Ægteskab m. Edele Sophie Kaas (Sparre-Kaas) Ejer af Nedergaard.
- XII. Henrik Valentin Eickstädt Kaas, Kammerjunker og Besidder af Stamhuset Nedergaard, f. 1.-5. 1779, d. 25.-3. 1857, g. 15.-8. 1837 m. Mette Enevoldsen (Oldemor), f. 1778, d. 29.-1. 1843. Mette Enevoldsens Herkomst og Fødested kendes ikke for Tiden; men hun stammer formentlig fra Haslev- eller Faxe-Egnen, idet hendes tre Børn er født der. Hun kaldes skiftevis Mette Nielsdatter, Mette Ingvoldsen og paa Langeland Mette Enevoldsen; hendes Far har formentlig heddet Niels Ingvoldsen. Oldefar opholdt sig meget paa Totterupholm, det nuværende Rosendal ved Faxe, og lærte her Mette Enevoldsen at kende. Paa Grund af visse Familieforhold blev de først gift 15.-8. 1837 ved Kongebrev i Bøstrup Kirke, og Børnene blev herved lyst i Kuld og Køn. Forloverne ved Brylluppet var Svigersønnen, Bogbinder Wilhjelm og dennes Far, Pastor Wilhjelm i Snøde. 3 Børn (a, b, c).
- a. Henrik Valentin Kaas, f. 11.-4. 1815 i Haslev, d. 30.-12. 1865. Søn (1).
1. Gebhardt Valentin Kaas, f. 29.-6. 1835, d. 14.-12. 1911. Søn ¹⁾.
- 1) Otto Ditlev Kaas, f. 3.-4. 1861, d. 1920. Søn (I).
- I. Gebhard Marius Cay Vilhelm Ove Kaas, f. 11.-12. 1886.
- b. Johanne Conradine (Bedstemor), f. 15.-3. 1817 i Orup, d. 4.-12. 1890 i København, gift 3.-9. 1836 m. Bogbinder Frans Ludvig Wilhjelm, f. 5.-10. 1808 i Longelse, d. 4.-9. 1894 i København. 13 Børn, se I—XIII under Slægten Wilhjelm. Nr. X af Børnene var Mor, Caroline Sophie Wilhjelm.
- c. Johan Vilhelm Kaas, f. 28.-12. 1818 i Orup, d. 24.-12. 1901 paa Tokkeruphus.

Mette Sørensdatter Matthiesen, en Datter af den kendte Regnemester og Klokker ved Trinitatis Kirke; hendes tredje Ægteskab.

XI. Frederik Christian Kaas, Admiral, f. 1.-12. 1727, d. 28.-3. 1804; blev ved sit Ægteskab m. Edele Sophie Kaas (Sparre-Kaas) Ejer af Nedergaard.

XII. Henrik Valentin Eickstädt Kaas, Kammerjunker og Besidder af Stamhuset Nedergaard, f. 1.-5. 1779, d. 25.-3. 1857, g. 15.-8. 1837 m. Mette Enevoldsen (Oldemor), f. 1778, d. 29.-1. 1843. Mette Enevoldsens Herkomst og Fødested kendes ikke for Tiden; men hun stammer formentlig fra Haslev- eller Faxe-Egnen, idet hendes tre Børn er født der. Hun kaldes skiftevis Mette Nielsdatter, Mette Ingvoldsen og paa Langeland Mette Enevoldsen; hendes Far har formentlig heddet Niels Ingvoldsen. Oldefar opholdt sig meget paa Totterupholm, det nuværende Rosendal ved Faxe, og lærte her Mette Enevoldsen at kende. Paa Grund af visse Familieforhold blev de først gift 15.-8. 1837 ved Kongebrev i Bøstrup Kirke, og Børnene blev herved lyst i Kuld og Køn. Forloverne ved Brylluppet var Svigersønnen, Bogbinder Wilhjelm og dennes Far, Pastor Wilhjelm i Snøde. 3 Børn (a, b, c).

a. Henrik Valentin Kaas, f. 11.-4. 1815 i Haslev, d. 30.-12. 1865. Søn (1).

1. Gebhardt Valentin Kaas, f. 29.-6. 1835, d. 14.-12. 1911. Søn ¹⁾.

¹⁾ Otto Ditlev Kaas, f. 3.-4. 1861, d. 1920. Søn (I).

I. Gebhard Marius Cay Vilhelm Ove Kaas, f. 11.-12. 1886.

b. Johanne Conradine (Bedstemor), f. 15.-3. 1817 i Orup, d. 4.-12. 1890 i København, gift 3.-9. 1836 m. Bogbinder Frans Ludvig Wilhjelm, f. 5.-10. 1808 i Longelse, d. 4.-9. 1894 i København. 13 Børn, se I—XIII under Slægten Wilhjelm. Nr. X af Børnene var Mor, Caroline Sophie Wilhjelm.

c. Johan Vilhelm Kaas, f. 28.-12. 1818 i Orup, d. 24.-12. 1901 paa Tokkeruphus.

Kaas'erne paa Nedergaard

Nedergaard nævnes allerede Aar 1409, da den ejedes af Bo Jepsen, der tilhørte en gammel Lavadelsslægt *Algudsen*. Fra 1704 til 1936 ejedes Nedergaard dels af Sparre-Kaaserne og dels af Mur-Kaaserne, kaldet saaledes efter deres Vaabenskjoldes Udseende.

- I. Otto Kaas 1704—1716 (Sparre-Kaas) til Holmegaard og Lykkesholm, købte Nedergaard af den holstenske Adelsmand Rumohr Hanerau. Søn (II).
- II. Rudbek Kaas 1716—1731 (Sparre-Kaas). Han nedrev den gamle Hovedbygning, der stammede fra Slægten Algudsens Tid, og opførte en ny lang enetages Bygning i Egebindingsværk med Kvist paa Midten.
- III. Christian Banner Kaas (Mur-Kaas) ægtede Enken efter Rudbek Kaas, Sophie Charlotte Brockdorff, og ejede Nedergaard 1731—1756. Han og hans Hustru oprettede 1755 et Testamente, hvorefter de overlod Gaard og Gods til Hustruens Søn af første Ægteskab, Otto Ditlev Kaas, og hvori bestemtes, at Nedergaard »skulde være og blive samlet til de kaasiske Familiers Forplantelse her i Danmark og ingenlunde komme i fremmede Hænder«.
- IV. Otto Ditlev Kaas (Sparre-Kaas) 1756—1778, der 25.-3. 1775 oprettede Stamhuset Nedergaard for sin ældste Datter Edel Sophie Kaas og hendes Efterkommere.
- V. Frederik Christian Kaas (Mur-Kaas) 1778—1804, der 1771 havde ægtet Edel Sophie Kaas. Deres ældste Søn (VI):
- VI. Otto Ditlev Kaas-Lehn (Mur-Kaas) 1804—1811 døde barnløs, hvorfor Godset overgik til Broderen (VII):
- VII. Henrik Valentin Eickstädt Kaas (Mur-Kaas) 1811—1857. Sønnen (VIII):
- VIII. Henrik Valentin Kaas (Mur-Kaas) 1857—1911, opførte 1867 den nuværende Hovedbygning af røde Mursten og i to Stokværk og med høj Kælder. Sønnen (IX):
- IX. Otto Ditlev Kaas (Mur-Kaas) 1911—1920. Sønnen (X):
- X. Gebhardt Marius Cay Valentin Kaas (Mur-Kaas) 1920—1936. 1922 blev Stamhuset sat under Administration, og i

1930 overgik det til fri Ejendom. 1936 blev Nedergaard stillet til Tvangsauktion. Gaarden blev udlagt til Successorfonden, der transporterede sin Ret til Udlægsskødet til Grosse-rer Stanley Burmeister, som 1937 solgte Nedergaard til Direktør for Carlsberg Bryggerierne Frederik Sander, der nu er Ejer af Gaarden.

Fra 1704 til 1936 havde Kaaserne haft deres Hjem paa Nedergaard.

Slægtskabsforholdet mellem den tyske Kejserfamilie og Mur-Kaas'erne

Søren Matthiesen,

født 1653, Klokker ved Trinitatis Kirke, Regnebogsforfatter, død 1740, blev 1690 g. m. Maren Nielsdatter Banner, død 1719.

Datter: *Mette Sørensdatter Matthiesen*, født 1694, død 1770, gift tredje Gang 1726 med Admiral, Stiftamtmand i Bergen Ulrik Kaas, født 1677, død 1746.

Søn: *Frederik Christian Kaas*, født 1727, Viceadmiral, død 1804, gift anden Gang 1771 med Edel Sophie Kaas, født 1747, død 1800.

Datter af ovennævnte:

Johanne Henriette Valentin Kaas, født 1776, død 1843, gift 1795 med Amtmand Greve Christian Konrad Sophus Danneberg-Samsøe, født 1774, død 1823.

Datter:

Louise Sophie, Komtesse, Danneberg-Samsøe, født 1796, gift 1820 med Hertug Christian Carl Frederik August af Augustenborg, født 1798, d. 1869.

Søn:

Frederik Christian August, Hertug af Augustenborg, født 1829, død 1880, gift 1856 med Adelheid Victoria Amalie Louise Marie Constance, Prinsesse af Hohenlohe Laugenborg, født 1835.

Datter:

Augusta Victoria, Prinsesse af Slesvig-Holsten-Sønderborg Augustenborg, født 1858, gift 1881 med Wilhelm II, tysk Kejser, Konge af Preussen, født 1859.

Søn:

Wilhelm, Eks-Kronprins, født 1882.

Søn af ovennævnte:

Henrik Valentin Eichstädt Kaas, til Stamhuset Nedergaard, født 1.-5. 1779, død 25.-3. 1857, Kammerjunker, gift 15.-8. 1837 med Mette Enevoldsen (Ingvoldsen), født 1778, død 29.-1. 1843.

Datter:

Johanne Conradine Kaas, f. 15.-3. 1817, død 4.-12. 1890, gift 3.-9. 1836 i Bøstrup Kirke med Bogbinder Frants Ludvig Wilhelm, f. 5.-10. 1808, d. 4.-9. 1894.

Datter:

Caroline Sophie Wilhelm, født 12.-11. 1852, død 17.-4. 1939, gift 9.-10. 1877 i Rudkøbing med Guldsmed i Køge Johan Frederik Sophus Holm, født 28.-12. 1845, død 12.-°. 1904.

Ovennævntes 10 Børn:

Johanne Conradine, Axel, Olga Wilhelmine, Wilhelmine Charlotte, Erhard Wilhelm, Margrethe, Lauritz Frants Rudolf, Frants Ludvig Wilhelm, Anna, Edel Wilhelmine, og Børnebørn.

I syvende Led fælles Stamfader: Søren Matthiesen.

I »Hjemmet« Nr. 11, 15. Marts 1917, findes følgende:

Søren Matthiesen, den tyske Kronprins' Stamfader paa Moderens Side, fødtes altsaa i Aaret 1653 og døde 1740. Han levede saaledes under Kongerne Frederik III, Christian V, Frederik IV og Christian VI. Seks Aar gammel oplevede Søren Matthiesen Københavns Belejring og har antageligvis Livet igennem bevaret Indtryk fra denne bevægede Tid. Thi vi kan ikke tænke os andet, end at Søren har været et endogsaa meget velbegavet Barn. Han var jo Søn i et almindeligt Almuehjem, og dog opnaede han rent intellektuelt at gøre sig saa bemærket, at hans Navn og Virke som Mand bevarede i Københavns Erindring omtrent indtil vore Dage.

Om hans Forældre véd vi kun, at de var fattige og stræbsomme Folk, der levede deres Liv paa samme Maade som andre københavnske Smaaborgere paa hin Tid. Søren søgte de sandsynligvis at give en god Uddannelse, men han fik vist næppe megen anden Lærdom end den, som proppedes i ham i Pøgeskolen. Og dog har hans Forældre sikkert været stolte, da deres Søn opnaede Stillingen som Klokker ved Trinitatis Kirke. Søren Matthiesen har uden Tvivl ogsaa selv følt, at han med sin »Klokkerstilling« var kommet frem i Livet. Nogen helt almindelig Klokker var han dog ikke. Han forstod tværtimod at gøre sig gældende paa adskillige Maader. Først og fremmest gav han sig af med Skolegærning og skrev en Regnebog, der var ligefrem mesterlig. »Søren Matthiesens Regnebog« blev kendt og brugt i hele Landet og betragtedes for indtil 50 Aar siden som et Standard-Værk. Regnebogen, der saaledes skaffede ham en Anseelse, der har været lige til vore Dage, bragte sikkert ogsaa Søren Matthiesen adskillige Penge.

Og Penge holdt han af.

Klokker Matthiesen ved Trinitatis var kendt af sine Medborgere som en meget vindskibelig Mand, der mesterligt for-

stod at samle i Lade, men som heller ikke ved hver Lejlighed viste sig lige nøjeregnende med de Midler, han valgte til at skaffe sig Fortjeneste paa. Han blev da ogsaa efterhaanden, hvad Klokkere jo kun almindeligvis sjældent er, en hovedrig Mand. Hans Pengebegærlighed og stærkt udviklede Forretningssans bragte ham ogsaa flere Gange i Konflikt med Universitetet, under hvilket Trinitatis, der var den særlige Studenterkirke, sorterede. Han fandt saaledes paa at aabne Rundetaarn for Publikum mod Betaling af en Skilling pro persona og lade Indtægten gaa i sin egen Lomme. Dette ankede Universitetet adskillige Gange over, ligesom det beklagede sig over, at Klokker Matthiesens Besøgende i Rundetaarn var til Forstyrrelse for Astronomerne, der havde deres Instrumenter i Taarnet. Han blev dog ved med at beholde denne Indtægt, saa længe han levede.

Søren Matthiesen havde lige ved Rundetaarn en stor Ejendom med Facade ud mod Købmagergade, Kannikestræde og Skindergade. Her boede han, skønt kun Klokker, som velbyrdig Borger, førte stort Hus og holdt baade Karle og Piger. Under den store Ildsvaade i 1728 var hans Gaard den første, der nedbrændte paa Købmagergade, og da han havde rigeligt med Penge, besluttede han straks at opføre et nyt stort Hus. Men, som allerede antydet, var han en meget vindskibelig Natur, og for at spare paa Udgiften til Sten anvendte han tolv gamle Runestene i Fundamentet til sin nye Ejendom. Disse tolv Runestene havde Universitetet ladet hensætte i Rundetaarn, hvor de stod i forskellige Nicher, og det var Søren Matthiesens Pligt at drage Omsorg for, at de ikke kom noget til. Hans Sparsommeligheds-sans tillod imidlertid ikke, at saadanne store Sten laa ubrugte hen, hvorfor han lod dem køre over Gaden og anvendte dem, som allerede sagt, i sit nye Hus.

Men da Universitetet fik Nys om Sagen, maatte Klokker Matthiesen ogsaa værs'go' straks levere de gamle Runestene tilbage. Desværre var flere af dem allerede da ødelagte.

Som Stamtavlen viser, blev Klokker Matthiesen 37 Aar gammel gift med Maren Nielsdatter Baner, en Borgerdatter fra København. Og med hende var det, at han fik Datteren Mette, der skulde føre den Matthiesenske Klokkerslægt videre til det tyske Riges Kejserstol.

Mette fødtes 1694 og døde 76 Aar gammel. Noget særligt vi-

des egentlig ikke om hende, men der er Grund til at tro, at hun var en endog usædvanlig smuk Pige, der forstod at tænde Hjerter i Brand. Skønt Klokkerdatter blev hun nemlig usædvanlig godt gift og det hele tre Gange, hvad sikkert i ligesaa høj Grad skyldtes hendes personlige Ynde som Faderens mange Penge. Tyve Aar gammel viedes Mette til Borgerkaptajn Peder Dorn. Efterkommere af dette Ægteskab findes nu i Norge. Dorn døde i 1719, og Aaret efter viedes Mette, nu 26 Aar gammel, til Major Georg Emanuel Eberlin Feriden. Fra Børnene i dette Ægteskab stammer den nulevende kendte danske Slægt Eberlin.

Sidste Gang blev Mette — 32 Aar gammel — gift med Stiftamtmanden, Admiral Ulrik Kaas. Med dette Ægteskab var Klokkerdatteren avanceret høj op ad Rangstien, og nu er Muligheden for en Forbindelse med det tyske Fyrstehus tilvebragt. Den Søn, Frederik Christian Kaas, som Mette fødte Admiralen, blev Bedstefader til Louise Sophie, Komtesse Danne-skjold-Samsøe, der i 1820 blev gift med Hertug Christian af Augustenborg.

Med Komtesse Luoise Sophies Sønnedatter, Prinsesse Augusta Victoria af Slesvig-Holsten, naar vi saa endelig frem til Kejsertronen. 1881 viedes Prinsessen til Tysklands Kejser og Prøjsens Konge, Wilhelm II.

Hendes Førstefødte, den nuværende tyske Kronprins, er saaledes kun syv Led fjernet fra sin Stamfader paa mødrene Side, Klokker Søren Matthiesen ved Trinitatis.